

DOI [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-24\(53\)-166-180](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-24(53)-166-180)

УДК 378.016:78.071.2:37.091.39

Топчієва Ірина Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0009-0009-9958-0474>
irina_top4ieva@ukr.net

Сюй Цін,

аспірант кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-3042-8652>
417689733@qq.com

ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ФАКУЛЬТЕТАХ МИСТЕЦТВ

Анотація. У статті розглянуто етнокультурний концепт у визначенні змісту диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на факультетах мистецтв. Для досягнення мети використано загальнонаукові методи педагогічного аналізу, синтезу, узагальнення, метод формалізації для забезпечення повноти огляду досліджуваного явища та аксіоматичний метод, який дає змогу аналізувати досліджуване уявлення в динаміці. У статті стверджується, що етнокультура найбільш повно забезпечує духовне становлення особистості майбутніх учителів музичного мистецтва, формує їх національну самоідентифікацію та ціннісні орієнтири. Крізь призму етнологічного підходу розглядаються сутнісні аспекти диригентсько-хорової підготовки студентів факультетів мистецтв, зокрема: досвід емоційно-образного, змістовного, ціннісного сприйняття українського національного мистецтва як частини духовної культури; формування культури людини; уявлення про «макро» та «мікро» ідентичність у структурі особистості; складова «етно» та «національна» ідентичність у матриці самосвідомості студентів. Проблема представлена з теоретичних

позицій методики сучасної мистецької освіти. Викладено власний погляд автора на досліджувану проблему в трансдисциплінарному вимірі, оптимізованому етнокультурним контекстом диригентсько-хорової підготовки. Конкретизовано авторську позицію щодо продуктивності використання етнокультурних ідей у різноманітних формах диригентсько-хорової підготовки на факультетах мистецтв, збагачено новим змістом навчальних дисциплін, наповнено етнокультурологічним матеріалом, з використанням активних та інтерактивних форм проведення занять. Окреслено перспективи подальшого розвитку заявленої теми, які автори вбачають у розробці шляхів формування особистості культури на факультетах мистецтв у процесі диригентсько-хорової підготовки.

Ключові слова: майбутні вчителі музичного мистецтва; диригентсько-хорова підготовка; етнокультурний концепт; самореалізація; самоідентифікація.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Необхідність підвищення якості професійної підготовки в педагогічних університетах України, спричинена новими реаліями в житті українського суспільства, координує зміст і форми організації освітнього процесу на факультетах мистецтв, актуалізує першочерговість змін у підходах до мистецького навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. Основним завданням, якого є формування інтелектуально-духовної еліти українського суспільства, органічного поєднання «макро» і «мікро» ідентичності в структурі особистості студентів, як носіїв національної культурної спадщини, здатних до трансформації етнокультурних знань, актуалізації культурного спадку свого народу. З цієї позиції глобального значення набувають вимоги до організації диригентсько-хорової підготовки, орієнтованої на етнокультурний вектор з базовими принципами національної самосвідомості, національної ідентичності, соціокультурної відповідності, діалогу культур в освітньому процесі.

Оскільки сучасні підходи до підготовки фахівців у галузі мистецької педагогіки впливають на вибір стратегій і методів навчання, передбачається розширення можливостей для вдосконалення освітнього процесу, який має супроводжуватися серйозною науковою рефлексією щодо кореляції традицій, моделей і методик мистецької освіти відповідно викликів, що постали сьогодні перед українським суспільством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Констатуємо, що питання впровадження ідей етнокультури в освіті порушувалося визначними освітянами, науковцями. Звернемо увагу на пропозиції В. Андрущенка [1], В. Арбеніної [9], М. Боднар [2], В. Лісового [5], Л. Сокурянської [9]. Також привертає увагу «ноосферна концепція» про космічний масштаб культурної діяльності В. Вернадського [3], ідея етнічної ідентичності В. Кундери [4]. Підтвердження вагомості наукової проблеми знаходимо в концепціях мистецької освіти А. Козир, Г. Падалки [7], О. Щолокової, а також наукових працях, присвячених з'ясуванню питання етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва Л. Соляр [8]. Проблема формування етнокультури особистості розроблялася у працях філософів (В. Андрущенко, П. Копніна, Б. Новікова та ін.); психологів (П. Зінченка, Г. Костюка, О. Лука та ін.); музикантів-педагогів (А. Козир, Л. Куненко, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової та ін.); музикознавців (О. Бенч, В. Лашенка, В. Медушевського та ін.). Науковці одностайні в позиції про те, що питання етнокультури в умовах сьогодення є пріоритетним завданням формування цілісної особистості майбутніх фахівців, а освіченість, інтелект, духовність, культура, прагнення до освоєння національної народнопісенної культури і фольклору є найважливішими чинниками розвитку особистості майбутніх учителів музичного мистецтва.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою цієї публікації визначено: конкретизацію цінностей етнокультурного концепту для визначення змісту диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на факультетах мистецтв.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: завдяки використанню загальнонаукових і педагогічних методів презентувати можливість використання інтегрованих ідей етнокультури, що уможливають оптимізацію диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в межах завдання формування людини культури на факультетах мистецтв.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Фахове становлення нової генерації майбутніх учителів музичного мистецтва, здатних залучити молоде покоління до спілкування з

народним музичним мистецтвом, значною мірою залежить від формування їх етнокультури, яка посідає одне з провідних місць у процесі фахової підготовки студентів, зокрема диригентсько-хорової. Оскільки народне мистецтво являє собою продукт духовного і культурного розвитку будь-якої нації, її генетичний етнічний код.

Відповідно державних стандартів вищої освіти на факультетах мистецтв педагогічних університетів чітко сформульовані кваліфікаційні вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, в яких нарівні з рамковими вимогами до компетентностей і результатів навчання визначений етнокультурний вектор щодо обов'язковості сформованості у студентів соціальних і громадянських якостей з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності, а також вимоги до формування національного патріотизму студентів на основі традицій самобутньої української етнокультури у межах глобальної світової культури та відповідно «ноосферної концепції» В. Вернадського про космічний масштаб культурної діяльності, функції культури як універсального феномену зв'язку Людини і Всесвіту [3]. З цієї позиції все більшого значення набуває етнокультурний контекст організації диригентсько-хорової підготовки на факультеті мистецтв. Адже професійне формування майбутнього вчителя музичного мистецтва має розглядатися, насамперед, з ракурсу формування людини культури, представника культурної еліти української нації, яка має аналізувати, прогнозувати ризики і виробляти стратегії протистояння антикультурним та антисоціальним викликам.

Загальновідомо, що поняття: «культура» (від лат. *cultura* – виховання, освіта, розвиток) широкому розумінні є універсальною філософською категорією, що визначає рівень оволодіння соціокультурним досвідом людства, галуззю знань або діяльності. Беручи до уваги дані трактування, культура виступає передумовою і результатом освіти людини [4]. Взаємодія культур щільно акумулюється в мистецькій сфері, оскільки ця частина культури є найактивнішою і рухливою в системі національної культури. При цьому діалог у сфері мистецтва дозволяє здійснювати обмін кращими мистецькими досягненнями і цінностями кожної з культур. Відтак, культура тісно пов'язане поняття цінності. Оскільки усі досягнення мають мету, яка регулюється потребами та цінностями, відповідно світ культури є світом цінностей. Культура є сукупністю, системою цінностей, вироблених людством, а етнокультура є сукупністю, системою національних цінностей, мистецьких надбань, шедеврів народної творчості.

Тому розвиток етнокультури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі диригентсько-хорової підготовки визначає вектор формування диригентсько-хорової компетентності студентів, характер їх подальшої мистецької діяльності в контексті національного впливу.

Створення етнокультурних стратегій диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає активний розвиток самосвідомості студентів, зокрема найважливішу її компоненту – «етно» і «націю» ідентичність. Дану проблему достатньо широко висвітлено у наукових працях В. Андрущенка, В. Кременя, В. Ляха, В. Савельєва та інших учених, в яких розкриваються питання культурно-цивілізаційної ідентифікації українського народу та піднімаються питання етнічної та національної ідентичності в сучасному освітньому просторі [1], [2]. У цьому аспекті поняття «етнічна ідентичність» на думку В. Арбеніної «вбирає усвідомлення і сприйняття особистістю себе як члена етнонаціональної групи, що виявляється у почутті спільності та сприйнятті як цінності її основних характеристик» [9]. Тому акцент на виявленні механізмів і сприяння процесам етнічної ідентифікації майбутніх учителів музичного мистецтва під час виконання диригентсько-хорових завдань має бути у пріоритеті педагогічної уваги, оскільки ідентичність, як психологічне «утворення, не виникає природно, а привноситься у свідомість в процесі цілеспрямованого впливу» [9, с. 109].

У цьому зв'язку особливого значення набуває проблема формування етнокультури студентів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін. Мистецтво, зокрема хорове мистецтво, є майстернею самопізнання культурних надбань української нації. Домінантне становище мистецтва в ряду загальних навчальних дисциплін предметів, здатних активно формувати цілісну, грамотну, розвинену особистість майбутніх учителів музичного мистецтва, пояснюється ще й тим, що в спілкуванні з творами народнопісенної творчості студенти долучається до світу геніального колективного митця, ідентифікує себе з ним, «проживає» разом народним музичним твором його інтелектуально-емоційну мистецьку конструкцію, а у процесі диригентсько-хорової підготовки під час роботи з хоровими колективами майбутні вчителі музичного мистецтва втілюють у звучанні власну інтерпретацію пронесених через себе художніх образів української народної пісні. Таким чином, розвиток комплексу професійних якостей майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі диригентсько-хорової підготовки визначає вектор формування етнокультури майбутніх учителів музичного мистецтва, характер їх

подальшої мистецької професійної діяльності в рамках етнокультурного підходу.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для реалізації поставлених у статті завдань дієвими виявилися загальнонаукові методи пізнання (аксіоматичний метод, метод формалізації, метод абстрактно-конкретного відображення тощо), а також, методи функціонального аналізу наукової інформації (аналіз, співставлення, синтез, узагальнення), метод формалізації для забезпечення повноти огляду досліджуваного явища та аксіоматичний метод, що дозволило проаналізувати досліджуване уявлення в динаміці.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Розглядаючи «етно» як народ або історично сформовану спільноту людей, що характеризується стабільними ознаками мови, культури, психологічного складу, стійкими між поколіннями зв'язками, а також, усвідомленням свого спільного походження, визначенням самоназви, доцільно зазначити, що розвиток етносу пов'язаний з культурою. Визначаючи етнокультуру як культуру, першоджерелом якої є колективна творчість спільноти, що включає спосіб життя, світогляд, мову, народне мистецтво, В. Лісовий характеризує її як «етнічне осердя» і складник професійної культури, що значною мірою визначає самобутність національної культури в сучасних державах [5]. Специфіка етнокультури, відносно інших культур, за твердженням В. Лісового, є «життєвим світом», який охоплює все, що дана спільнота колективно створює: спосіб поведінки, суспільні установи, спосіб виробництва, мову, етносимволіку, міфи, ритуали, музичну і художню творчість, що і є «найглибшим джерелом унікальності будь-якої етнокультури» [5].

Конкретизація сутності представленого феномена дозволяє визначити, що сформована етнокультура особистості майбутніх учителів музичного мистецтва проявляється у високому рівні освоєння традиційної української культури та завдяки наявності професійно важливих якостей та здібностей забезпечує ефективне використання її надбань у навчальній і подальшій професійній діяльності.

У зв'язку з цим, особливого значення набуває етнокультурний аспект диригентсько-хорової підготовки студентів з позиції спрямування до свідомого засвоєння етнокультурних знань та вміння ними користуватися у навчальній та науковій діяльності, формуючи тим самим уміння

трансформувати етнокультурний досвід у майбутню професійну діяльність. Адже досвід, як сукупність знань, умінь, ціннісних установок, який має етнокультурний контекст, відкриває шлях до свідомого опрацювання, збереження, перетворення й використання майбутніми вчителями музичного мистецтва етнокультурних продуктів українського та інших народів світу. У цьому ракурсі варто наголосити, що потужною складовою етнокультури є народно-пісенна і фольклорна творчість України, що дозволяє більш рухомо і достатньо активно формувати у майбутніх учителів музики сучасне естетичне ставлення до музично-фольклорних традицій і форм та їх відображення у освітньому мистецькому просторі. Широкий спектр функцій народно-музичного мистецтва, його доступність, різноманіття форм уможливорює набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва знань про етнокультурну спадщину української нації та ефективно використовувати його у диригентсько-хоровій підготовці на факультетах мистецтв.

У зв'язку з цим бачиться доцільним у системі загальнокультурних і спеціальних (фахових) компетентностей, які мають набути під час навчання майбутні вчителі музичного мистецтва, виокремити етнокультурну, як інтегральну складову його «макро» та «мікро» ідентичностей. У цьому процесі акцентується посилена увага на формування світоглядної позиції студентів під час наукової та освітньої діяльності, яка вбирає усвідомлення ними власної приналежності до світової спільноти фахівців мистецької освіти, а також, спроможність бути людиною культури, митцем-інтелектуалом та педагогом-інтелігентом (макроідентичність). З іншого боку, активуються маркери національної ідентичності у процесі підготовки і презентації творчих і наукових проектів відповідної тематики, що спрямовує студентів до усвідомлення себе частиною української національно-культурної спільноти та сприйняття цієї приналежності як аксіологічно вагомого компоненту власного «я» (мікроідентичність).

Як показують останні події етнічна ідентичність й українські особистісні етнічні риси є тими символами на яких тримається колективна свідомість української нації, які ненавидять і паплюжать наші вороги. Як писав М. Кундера «перший крок до ліквідації нації – стерти її пам'ять, знищити її книги, її культуру, її історію; потім написати нові книги, створити нову культуру, вигадати нову історію. Поволі нація забуватиме, якою вона була та якою вона є. Світ забуде її ще швидше» [4]. Прикладом чого є зруйновані музеї видатного українського філософа Г. Сковороди,

відомої усьому світу народної художниці, Національної легенди України М. Примаченко, мозаїки А. Горської та ін. Свідоме знищення яких відбувається у той час, коли ЮНЕСКО визнало Г. Сковороду одним з п'яти найвидатніших мудреців Людства, а Виконавча рада ЮНЕСКО ухвалила рішення відзначати нові пам'ятні дати у 2022–2023 роках: 150-річчя від дня народження видатної української оперної співачки С. Крушельницької та 300-річчя філософа Г. Сковороди у 2022 році [10]. Це теж питання системи передачі й відтворення культурних кодів у контексті «макро» та «мікро» ідентичності студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва.

Активізації етнокультурного контексту диригентсько-хорової підготовки сприяє трансдисциплінарний вимір комплексного впливу навчальних дисциплін на факультеті мистецтв імені Анатолія Авдієвського. Оскільки, на думку Г. Падалки «педагогізація навчання з дисциплін музично-педагогічного циклу дозволяє наблизити фахову підготовку до практичної діяльності за умови інтеграції музично-педагогічних знань» [7]. Спрямування студентів до дослідження змістових особливостей української етнокультури, зокрема таких її складових як диригентська, вокально-хорова і хореографічна, сприяє формуванню макроідентичності майбутніх учителів музичного мистецтва під час підготовки і написання наукових курсових, бакалаврських і магістерських робіт, коли досліджуючи наукову проблему студент здатний віднайти й адекватно оцінити місце української етнокультури у глобальному світовому просторі культури та освіти. Завдяки зануренню студентів у предмет наукового дослідження відкриваються етнокультурні зв'язки, породжуються нові смисли, стимулюється критичне мислення, підживлюється креативність та підвищується його адаптивність до нових умов, актуалізація яких здатна досягнути цілей наукового пошуку.

Націленість на формування мікроідентичності майбутніх учителів музичного мистецтва є надзвичайно важливим для студентів, оскільки мотивує їх до реалізації власних інтелектуальних здібностей і набутих творчих навичок. Акцентуація педагогічної уваги на внутрішньому «Я» студентів з позиції «Хто я?», «Що я можу зробити сьогодні для своєї нації?», «Який репертуар підібрати для волонтерських концертів?», «Які я можу внести новації в етнокультурну діяльність свого навчального хорового колективу?», «Яким етнокультурним змістом наповнити аранжування й транскрипцію українськими х народних пісень?», «Чи зможу я підготувати і провести лекцію-концерт про жанри української народної пісні?», «Чи знають мої друзі, що в ЮНЕСКО зібрана фонотека народних пісень країн

усього світу, що у фонді України знаходиться 15,5 тисяч пісень а на другому місці перебуває Італія з кількістю 6 тисяч народних пісень?» дозволяє досліджувати студентами міру сформованості власної етнокультури і на цій основі визначати шляхи самовдосконалення.

Використання ідей етнокультури дозволяє в новому ракурсі організувати диригентсько-хорову діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва під час засвоєння ними збагачених новим змістом навчальних дисциплін, наповненого етнокультурним матеріалом репертуару мистецьких навчальних колективів, написання анотацій на хорові твори, курсових і бакалаврських робіт за оновленою тематикою, підготовки й презентації доповідей на етнокультурну тематику на засіданнях наукового студентського товариства.

Саме нагальність акцентованого розвитку творчої індивідуальності студентів у процесі диригентсько-хорової підготовки, створення умов для самостійного здійснення студентами мистецького процесу як акту трансляції і трансформації продуктів етнокультурної творчості, зумовлює нагальність етнокультурних змін для формування у студентів творчої активності, цілеспрямованості, продуктивного творчого мислення, самостійної позиції у вирішенні диригентсько-хорових завдань. Рух навчального мистецького процесу в етнокультурних напрямках його організації передбачає широке використання активних та інтерактивних форм проведення занять. У даному вимірі диригентсько-хорову підготовку студентів факультетів мистецтв на основі етнокультурного підходу можна розглядати як інновацію, оскільки в результаті його застосування у майбутніх учителів музики формуються диригентсько-хорові компетентності, употужнюється творчий інтелект, активізуються зусилля для засвоєння досвіду, надбань, етнічно-культурних особливостей, а також, примноження етнічної культури, належності, збереження народнопісенних скарбів і фольклорних традицій, що сприяє розширенню освітнього простору для набуття студентами навичок етнокультурної організації та упорядкування диригентсько-хорового процесу.

Варто підкреслити, що специфіка диригентсько-хорової діяльності в концентрованому вигляді відображає культурні цінності національної Української пісенності, допомагає студентам глибше пізнати себе та збагатити свій внутрішній світ, розширити музичний простір, відкрити для себе нові етнокультурні грані для забезпечення продуктивності диригентсько-хорового процесу. Творча природа диригентсько-хорової діяльності уможливорює активне впровадження етнокультурних технік у

мистецьке навчання студентів для активізації етнокультурної ідентичності майбутніх учителів музики у категоріях пісенно-фольклорної образності, образної емоційності, мануальної пластичної та варіативності, діалогізму, мислення на рівні культурних еталонів і діалогу культур для пошуку нового художньо-образного наповнення, інтонаційно-звукового оновлення, змістовно-культурної інтенсифікації мистецьких актів у всіх формах диригентсько-хорової підготовки.

Необхідність розширення простору диригентсько-хорової підготовки для виявлення студентами ініціативи, свободи, волі, самостійної творчості направлення їх до самостійного дослідження національних фольклорно-пісенних традицій, мистецьких творів спрямовує навчальний процес в етнокультурному напрямку його організації. Дані умови передбачають наповнення диригентсько-хорових дисциплін національною культурою, а також доповненою та збагаченою інформацією про культуру інших народів світу. За таких обставин акцентованого значення набуває саме етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва як невід'ємний концепт диригентсько-хорової підготовки на факультетах мистецтв.

Сутність етнокультурної спрямованості виявляється спрямуванні форм, методів і засобів диригентсько-хорової підготовки на формування майбутніх учителів музики як суб'єктів українського етносу, здатних до самовизначення і самоідентифікації, спроможних до осмислення, вивчення і трансляції українських музично-культурних етнопродуктів.

Реалізація етнокультурної спрямованості диригентсько-хорової підготовки на факультетах мистецтв можлива за умови дотримання ряду принципів, а саме: принципу введення в етнокультурний фольклорно-пісенний простір (напрацювання кейсу національно-культурних цінностей, історично-соціального досвіду українського етносу); принципу духовного комфорту (забезпечення відчуття затишку, спокою, захищеності, україномовного середовища); принципу інтеграції (перехід від національної культури до пізнання культур народів на території України та прийняття світових культурних цінностей); принципу діалогу культур (сприяння процесам культурного взаєморозуміння, міжетнічної толерантності, саморозвитку).

Безумовно важливою у цьому процесі є інтегративно-дисциплінарна складова фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яка у більш широкому спектрі може надати етнокультурні знання і досягнути комплексної результативності у процесі диригентсько-хорової підготовки,

спрямованої на особистісно-професійне становлення студентів. Суттєву роль відіграють дисципліни диригентсько-хорового циклу, основними завданнями яких в ракурсі етнокультурної стратегії кафедри є: ознайомлення студентів з основними етапами розвитку етнокультури в українському і світовому вимірі; вивчення жанрово-стильових особливостей народної музичної творчості; напрацювання власного репертуарного фонду народних пісень України та інших країн; формування «макро» і «мікро» ідентичності студентів на засадах національної свідомості, зацікавленості українською та іншими світовими народними культурами.

Доцільно зазначити, що етнокультурна діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає введення в диригентсько-хорову підготовку традиційних та інноваційних етноформ, а саме: теоретичні (вивчення в аудиторії), практичні (фольклорно-хорові, обрядові ансамблі, етновиставки), науково-пошукові (формування власного фольклорного кейсу, його систематизація та представлення на відповідних відео-форумах).

Впровадження вищезазначених форм у диригентсько-хорову роботу вимагає від педагогів спеціальних зусиль, спрямованих на етнокультурну організацію освітньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема таких її різновидів як етнофотоколажи, флешмоби, етнобатли, відео-роліки, відео-кліпи з етнокультурної тематики, етноквести, фолькфести, етнофоруми, етнічні івентформи (від англ. «*event*» – подія, захід) організації етнокультурних заходів і обрядових свят. З урахуванням подій сьогодення їх можливо проводити дистанційно в онлайн форматі, опрацьовувати в соціальних мережах (фейсбук, телеграм, інстаграм та ін.). Для самостійної роботи бажано пропонувати студентам опрацьовувати групи новин та розсилок за етнокультурним спрямуванням. Реалізацію етнокультурної стратегії забезпечує група інноваційних методів, які сприяють засвоєнню студентами змісту етнокультури. Такими методами є: етнокейс, етнопроект, етнодебати, етнодіалог тощо.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, забезпечення етнокультурної стратегії на усіх ланках організації диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є необхідною умовою формування людини культури, яка відчуває зв'язок із корінням свого народу, завдяки органічному

поєднанню «макро» і «мікро» ідентичності в структурі особистості майбутніх учителів музичного мистецтва, усвідомлення ними вагомості власної місії учителя музичного мистецтва у майбутній професійній діяльності та відповідальності за формування етнокультури і національної ідентичності у своїх майбутніх вихованців – учнів закладів загальної середньої освіти.

Перспективи подальших досліджень. Перспективу подальшого розроблення заявленої теми вбачаємо у розробці шляхів формування людини культури на факультетах мистецтв у процесі диригентсько-хорового навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] В. П. Андрущенко, В. Л. Савельєв, *Освітня політика (огляд порядку денного)*. Київ, Україна: «МП Леся», 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: https://bvp.fmon.npu.edu.ua/images/files/osvitnia%20polityka_UKR.pdf Дата звернення: Берез. 22, 2023.
- [2] М. Б. Боднар, *Етнопсихологічні особливості самоактуалізації студентської молоді*. Кременець, Україна: ВЦ КОГП ім. Т. Г. Шевченка, 2007.
- [3] «Володимир Іванович Вернадський і Україна», у *Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського*, А. Г. Загородній, О. С. Онищенко, В. А. Смолій, М. В. Багров, В. М. Даниленко, Л. А. Дубровіна, В. Ю. Афіані, В. Ю. Омельчук, Ред. Київ, Україна: Друкарня НБУВ, 2011, т. 1, кн. 2, 584 с. [Електронний ресурс]. Доступно: https://chtyvo.org.ua/authors/Vernadskyi_Volodymyr/Vybrani_naukovi_pratsi_akademika_V_I_Vernadskoho_t1_kn2/ Дата звернення: Берез. 22, 2023.
- [4] М. Кундера, *Нестерпна легкість буття*. Львів, Україна: вид-во Старого Лева, 2019.
- [5] В. Лісовий, «Входження у світ етнокультури. Етнокультура у контексті світової історії», на *VI Міжнар. наук. семінару Черезовські читання*. Чернівці, 2004, с. 27–34.
- [6] Хосе Ортега-І-Гассет, «Місія університету» – візійний пошук ідеї університету і трохи більше... Львів: Літопис, 2002. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.management.com.ua/vision/vis009.html> Дата звернення: Берез. 22, 2023.

- [7] Г. М. Падалка, *Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*. Київ, Україна: Освіта України, 2008.
- [8] Л. В. Соляр, «Сендвіч-модель формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія Педагогічні науки: зб. наук. праць, вип. 3*, с. 150–158, 2016.
- [9] *Українське студентство у пошуках ідентичності*, В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурнянської, Ред. Харків, Україна: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012.
- [10] «У рік Григорія Сковороди варвари знищили його музей», *Голос України*. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://www.golos.com.ua/article/359676> Дата звернення: Берез. 22, 2023.
- [11] А. А. Сбруєва, Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти. [Електронний ресурс].
Доступно: https://jmm.sspu.edu.ua/artical/lekcii/kurs_porivnylna_pedagogika/CompHEd_lekciy_TEMA_2_istoriy_2018.pdf Дата звернення: Берез. 22, 2023.

ETHNOCULTURAL CONCEPT OF CONDUCTING AND CHORAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART AT THE FACULTIES OF ARTS

Iryna Topchiieva,

candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor
department of theory and methods of music education, choral singing and
conducting Faculty of Arts named after Anatoly Avdievsky
Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov.
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0009-0009-9958-0474>
irina_top4ieva@ukr.net

Xu Qing,

Postgraduate student of the Department of theory and methods of music education,
choral singing and conducting Faculty of Arts named after Anatoly Avdievsky
Ukrainian State University named after Mykhailo Drahomanov.
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-3042-8652>
417689733@qq.com

Abstract. The article examines the value of the ethnocultural approach in determining the content of conducting and choral training of future music teachers at the faculties of arts. To achieve the goal, general scientific

methods of pedagogical analysis, synthesis, generalization, a formalization method to ensure the completeness of the overview of the studied phenomenon, and an axiomatic method were used, which made it possible to analyze the studied idea in dynamics. The article states that ethnoculture most fully ensures the spiritual formation of the personality of future teachers music art, forms their national self-identification and values. Through the prism of the ethnocultural approach, the essential aspects of conducting and choral training of students at the faculties of arts are considered, in particular: the experience of emotional-figurative, meaningful, valuable perception of Ukrainian national art as a part of spiritual culture; formation of human culture; ideas of "macro" and "micro" identity in the personality structure; component of "ethno" and "nation" identity in the matrix of students' self-awareness. The problem is presented from the theoretical standpoint of the methodology of modern art education. The author's own view on the investigated problem in a transdisciplinary dimension, optimized by the ethno-cultural context of conducting and choral training, is presented. The author's position regarding the productivity of the use of ethnocultural ideas in various forms of conducting and choral training at the faculties of arts has been concretized, enriched with the new content of educational disciplines, filled with ethno-cultural material, using active and interactive forms of conducting classes. The prospects for the further development of the declared topic are outlined, which the author sees in the development of ways of forming a person of culture at the faculties of arts in the process of conducting and choral training.

Keywords: future music teachers; conducting and choral training; ethnocultural concept; self-realization; self-identification.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] V. P. Andrushchenko, V. L. Saveliev, *Osvitnia polityka (ohliad poriadku dennoho)*. Kyiv, Ukraine: «MP Lesia», 2010. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: https://bvp.fmon.npu.edu.ua/images/files/osvitnia%20polityka_UKR.pdf Data zvernennia: Berez. 22, 2023.
- [2] M. B. Bodnar, *Etnopsykholohichni osoblyvosti samoaktualizatsii studentskoi molodi*. Kremenets, Ukraine: VTs KOHPI im. T. H. Shevchenka, 2007.
- [3] «Volodymyr Ivanovych Vernadskyi i Ukraina», u *Vybrani naukovy pratsi akademika V. I. Vernadskoho*, A. H. Zahorodnii, O. S. Onyshchenko,

- V. A. Smolij, M. V. Bahrov, V. M. Danylenko, L. A. Dubrovina, V. Yu. Afiani, V. Yu. Omelchuk, Red. Kyiv, Ukraina: Drukarnia NBUV, 2011, t. 1, kn. 2, 584 s. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: https://chtyvo.org.ua/authors/Vernadskyi_Volodymyr/Vybrani_naukovi_pratsi_akademika_V_I_Vernadskoho_t1_kn2/ Data zvernennia: Berez. 22, 2023.
- [4] M. Kundera, Nesterpna lehkist buttia. Lviv, Ukraina: vyd-vo Staroho Leva, 2019.
- [5] V. Lisovyi, «Vkhodzhennia u svit etnokultury. Etnokultura u konteksti svitovoi istorii», na VI Mizhnar. nauk. seminaru Cherezovski chytannia. Chernivtsi, 2004, s. 27–34.
- [6] Khose Orteha-I-Hasset, «Misiia universytetu» – viziyni poshuk idei universytetu i trokhy bilshe... Lviv: Litopys, 2002. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://www.management.com.ua/vision/vis009.html> Data zvernennia: Berez. 22, 2023.
- [7] H. M. Padalka, Pedahohika mystetstva (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin). Kyiv, Ukraina: Osvita Ukrainy, 2008.
- [8] L. V. Soliar, «Sendvich-model formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva», Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu. Seriia Pedahohichni nauky: zb. nauk. prats, vyp. 3, s. 150–158, 2016.
- [9] Ukrainske studentstvo u poshukakh identychnosti, V. L. Arbieninoini, L. H. Sokurianskoi, Red. Kharkiv, Ukraina: KhNU imeni V. N. Karazina, 2012.
- [10] «U rik Hryhoriia Skovorody varvary znyshchyly yoho muzei», Holos Ukrainy. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://www.golos.com.ua/article/359676> Data zvernennia: Berez. 22, 2023.
- [11] A. A. Sbruieva, Porivnialna pedahohika vyshchoi shkoly: natsionalnyi, yevropeyskyi ta hlobalnyi konteksty. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: https://jmm.sspu.edu.ua/artical/lekcii/kurs_porivnylna_pedagogika/CompHEd_lekciy_TEMA_2_istoriy_2018.pdf Data zvernennia: Berez. 22, 2023.

*Стаття надійшла до редакції
06 квітня 2023 року*